

САВЕЗ САМОСТАЛНИХ СИНДИКАТА СРБИЈЕ

И Н Ф О Р М А Ц И Ј А

**О МАТЕРИЈАЛНОМ И СОЦИЈАЛНОМ ПОЛОЖАЈУ
ЗАПОСЛЕНИХ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ**

**Београд,
фeбруар 2011. године**

САДРЖАЈ

	Страна
Увод	3
1. Зараде	3
2. Пензије	5
3. Инфлација	6
4. Сиромаштво и социјална заштита.....	9
5. Бруто друштвени производ.....	9
6. Јавни дуг Републике Србије.....	10
7. Буџетски дефицит.....	10
8. Неликвидност.....	11
9. Индустијска производња.....	11
10. Стање у привреди.....	11
11. Извоз – увоз.....	14
12. Запосленост.....	15
12.1. Подаци Националне службе за запошљавање	15
12.2. Анкета о радној снази	17
13. Приватизација.....	20
14. Штрајкови.....	21
Закључак	23
Табеларни прилог:	
Табела бр. 1: Незапослени према степену стручне спреме и годинама живота	24
Табела бр. 2: Број породица и лица примаоца материјалног обезбеђења у Републици Србији у децембру 2010. године	26
Табела бр. 3: Приказ примаоца материјалног обезбеђења у Републици Србији у децембру 2010. године, по окрузима	27

УВОД

Материјални и социјални положај запослених у Републици Србији, из године у годину, постаје све тежи. Раст цена, а у првом реду раст цена основних животних намирница и цена комуналних услуга, све већи број незапослених, велики број запослених који не прима зараду или прима зараду нижу од минималне, само су неки од чинилаца који за свој крајњи резултат имају пад животног стандарда и осиромашење високог процента становништва.

Подаци званичне статистике нису реални показатељ катастрофалног положаја и све веће беде становника Србије. Данас, сасвим поуздано, можемо говорити о милион незапослених и око милион сиромашних грађана Србије.

1. Зараде

Просечна зарада у Републици Србији у периоду од јануара до децембра 2010. године, износила је 47.450 динара.

Просечна зарада у Републици Србији у децембру 2010. године, у односу на исти месец 2009. године, номинално је повећана за 7,5%, међутим, реално посматрано она је мања за 2,6%.

Табела 1: Просечна зарада по запосленом у Републици Србији у периоду јануар – децембар 2010. године

Просечне зараде јануар – децембар 2010.	Бруто динара	Нето динара
Укупно	47.450	34.142
Привреда	44.840	32.370

У децембру 2010. године, просечна зарада у Републици Србији износила је 54.948 динара.

Просечна зарада без пореза и доприноса у периоду јануар-децембар 2010. године, износила је 34.142 динара (номинални раст 7,6%), а у децембру 2010. године износила је 39.580 динара.

Табела 2: Просечна зарада по запосленом у Републици Србији у децембру 2010. године.

Просечне зараде децембар 2010.	Бруто динара	Нето динара
Укупно	54.948	39.580
Привреда	51.165	37.020
Ванпривреда	52.666	37.663

У децембру 2010. године, највиши износи просечне зараде без пореза и доприноса по запосленом остварени су у делатности организација на бази учлањења (108.936 динара), области финансијског посредовања (107.324 динара), осигурања и пензијских фондова (101.909 динара), производња дуванских производа (77.821 динара), вађење сирове нафте и гаса (72.584 динара), ваздушни саобраћај (67.472 динара), итд.

Најнижи износи просечне зараде без пореза и доприноса по запосленом у децембру 2010. године, као и свих ранијих месеци и година, исплаћене су у областима производње намештаја и сличних производа (21.535 динара), прераде и производње од дрвета и плуте (16.897 динара), производње одевних предмета и крзна (17.696 динара), прозводње радио, ТВ и комуникационе опреме (13.399 динара), итд.

Односи између просечне нето зараде и потрошачке корпе у 2008., 2010. и 2011. години били су следећи:

а) просечна нето зарада:

- јануар 2011. године, **34.009** динара (322,4 евра)
- јануар 2008. године, **28.230** динара (318,6 евра);

б) просечна потрошачка корпа у децембру 2010. године.....**39.799** дин. (по старој методологији), односно **52.701** динара по новој методологији;

ц) минимална потрошачка корпа у децембру 2010. године **25.418** дин. (по старој методологији), односно **27.821** динара (по новој методологији);

д) у децембру 2010. године, за куповину просечне потрошачке корпе (по старој методологији) била је потребна **1,01** просечна зарада, односно **1,33** зараде (по новој методологији);

е) за куповину минималне потрошачке корпе (рачунате по старој методологији) било је потребно **0,64** просечне зараде, односно **0,70** просечне зараде за куповину минималне потрошачке корпе (по новој методологији);

ф) у децембру 2008. године, за куповину просечне потрошачке корпе било је потребно **0,87** просечне зараде, а за куповину минималне потрошачке корпе **0,55** просечне зараде.

Министар рада и социјалне политике је тек у новембру 2010. године одредио нову минималну зараду, тако да се умногоме понавља ситуација из 2009. године, када смо за период јануар-јул и јул-децембар, имали исту минималну зараду од 87,00 динара по радном часу нето. У 2010. години, за период јануар-октобар имали смо непромењену минималну зараду од 90,00 динара, да би за последња два месеца (новембар и децембар), она била повећана на 95,00 динара. Уз познату овогодишњу високу инфлацију, оваква ситуација најтеже погађа запослене са најнижим примањима.

Табела 3: Износ минималне зараде у 2010. години

Минимална зарада по часу	По радном часу	Зарада нето
Јануар - октобар 2010.год.	90,00	15.660,00
Новембар - децембар 2010.	95,00	16.350,00

У септембру 2010. године, 10,8 запослених нису примили зараду или су примили зараду која је била нижа од минималне зараде.

Заостајање зарада уз истовремено повећање цена и смањење броја радних места, највише погађа сиромашне слојеве становништва.

2. Пензије

У новембру 2010. године, у Републици Србији евидентирано је укупно 1.623.538 пензионера.

Табела 4: Број корисника пензија у Републици Србији у новембру 2010. године

Корисници пензија у новембру 2010. године	Број корисника	Износ просечне пензије	% од нето зараде
Запослени	1.342.981	21.769	63
Самосталне делатности	57.862	21.326	62
Пољопривредници	222.695	8.177	24

У Републици Србији, као што је познато, постоји неповољан однос између броја запослених и броја пензионера. Наиме, на једног пензионера долази свега 1,4 запослених.

3. Инфлација

У децембру 2010. године настављен је интензиван раст цена генерисан у четвртном кварталу. Значајна поскупљења бележе се код станарина, издатака за грејање, воду, гас, комуналне услуге, велико је повећање цена и код одеће и обуће, а знатно је поскупела и храна.

Повећане су скоро све цене издатака једног домаћинства.

Табела 5: Индекси цена и трошкова живота у Републици Србији у 2010. години

Република Србија	$\frac{\text{XII 2010.}}{\text{XI 2010.}}$	$\frac{\text{XII 2010.}}{\text{XII 2009.}}$
Индекс потрошачких цена	100,3	110,3
Индекси цена на мало	100,7	111,5
Индекси трошкова живота	100,7	110,4

У 2010. години инфлација, мерена индексом раста потрошачких цена, у Републици Србији, износила је 10,3%.

Посматрано по групама производа **раст цена у 2010. години**, био је следећи:

- храна и безалкохолна пића 10,7% (од чега: уља и масти 37,5%, воће 29,4%, поврће 16,5%, млеко, сир, јаја 10,6%, хлеб и житарице 10,8%, кафа, чај и какао 10,6%, шећер, цем, мед и чоколада 11,8%;
- алкохолна пића и дуван 15,4% (од чега дуван 16,3%, пиво 16,2%, итд.);
- стан, вода, ел.енергија, гас и друга горива 13,8% (од чега снабдевање водом 26,3%, течна горива 24,2%, централно загревање стана 23,7%, итд.);
- образовање 13,2%;
- намештај, покућство и текуће одржавање 9,4% (услуге у вези са одржавањем стана 30,0%, кућни апарати 15,2%, поправка апарата за домаћинство 19,2%, итд.);
- транспорт 9,5% (одржавање и поправка возила 16,8%, превоз путника железницом 16,7%, превоз путника авионом 11,2%, итд.);
- здравство 8,5%;
- рекреација и култура 7,6%

Табела 6: Стопе инфлације (мерене растом потрошачких цена)
у Републици Србији у периоду од 2005 – 2010. године

Година	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Инфлација %	17,7	6,6	11,0	18,6	9,4	10,3

Талас поскупљења настављен је и у јануару 2011. године, када долази до поскупљења шећера 15%. Млеко је поскупело од 2 до 3,5%, сокови 6%, цигарете од 5 – 15%, кућна хемија 5 – 7%, тестенине од 8 – 15%, јужно воће 10%. У распону од 5 – 20% поскупела је и минерална вода, козметика, превоз, изношење смећа, разне таксе и друге комуналне услуге.

Најављено је да се нове више цене струје могу очекивати од првог априла текуће године, а рачуна се са поскупљењем од 13,5% за домаћинства и 15,1% за привреду.

Посебно скрећемо пажњу да је куповна моћ грађана Србије међу ослабијима у региону. Просечна нето зарада, за новембар 2010. године, износила је 34.444,00 динара и била је нижа од висине просечне потрошачке корпе која је износила 38.391,00 динар. Минимална зарада тренутно износи 16.530,00 динара и она је нижа од минималне потрошачке корпе која износи 24.517,00 динара.

Све претходно, напред наведено указује на значајно опадање стандарда грађана Србије. Процењује се да је само у току претходне године стандард грађана Србије опао за више од 30%.

Повећање цена највише погађа сиромашне слојеве становништва, незапослене, запослене са нижим примањима, запослене у екстензивним гранама индустрије (текстил, прерада дрвета, и др.), пензионере и друге категорије становништва.

Следећа табела показује колико се килограма, литара или комада основних индустријско-прехрамбених производа могло купити за једну просечну нето зарату у децембру 2008. и 2010. године.

Табела 7: Приказ куповне моћи становника Републике Србије
у децембру месецу 2008. и 2010. године

Редни број	Артикал	Ј.М.	Децембар 2008.	Децембар 2010.	2010/2008
1.	Јестиво уље	л	327	282	86,2%
2.	Шећер кристал	кг	629	499	79,3%
3.	Кравље млеко	л	701	642	91,6%
4.	Кромпир	кг	1.212	797	66%
5.	Сладак купус	кг	2.411	1.666	69,1%
7.	Свежа паприка	кг	381	306	80,3%
8.	Јогурт	л	467	454	97,22%

Као што видимо, грађани Републике Србије, за просечну нето зараду у децембру 2010. године, могли су купити знатно мању количину артикала него у истом месецу 2008. године.

Табела 8: Цене најосновних животних артикала у 2008 и 2010.години

Редни број	Артикал	Динара 2008.	Евро 2008.	Динара 2010.	Евро 2010.	Динара 2010/2008	Евро 2010/2008
1.	Јестиво уље	93,89	1,17	152,90	1,44	63%	23%
2.	Шећер кристал	62,13	0,78	87,90	0,84	41%	8%
3.	Кравље млеко	46,56	0,58	65,90	0,63	42%	9%

Табела 9: Цена електричне енергије
(једнотарифно бројило – плава зона)

Редни број	Артикал	Динара 2008.	Евро центи 2008.	Динара 2011.	Евро центи 2011.	Динара 2011/2008	Евро центи 2011/2008
1.	Електрична енергија, просечна цена по 1 kWh	4,741	5,8	5,796	6,1	22%	5%

Табела 10: Садашње цене електричне енергије
Ценовник за категорију потрошача "Домаћинства"
- важи од 01.03.2010. године.

Зона/тарифа	Једнотарифно	Двотарифно ВТ	Двотарифно МТ
Зелена	3,864	4,416	1,104
Плава	5,796	6,624	1,656
Црвена	11,592	13,248	3,312
Накнада за мерно место			105,01
Обрачунска снага [kW]			27,816

Напомена: Цене су изражене у динарима по kWh. Порез на додату вредност (18%) није урачунат у цену.

4. Сиromаштво и социјална заштита

Процењује се да данас у Србији има око 700.000 лица која живе испод границе сиromаштва. У 2010. години, у односу на 2009. годину, број сиromашних повећан је за око 100.000.

Надпросечно сиromашни у Србији су: деца до 14 година, старији од 65 година који не примају пензију, лица која немају завршену основну школу или имају само основну школу, незапослени, вишечлане породице и сеоско становништво. Број сиromашних се у периоду од 2002. до 2007. године преполовио и смањивао се најбрже баш у поменутиим групама становништва, да би настанком кризе, као најосетљивије, управо ове групе биле највише погођене.

Ниво сиromаштва у Србији, у односу на остале земље, може се сагледати кроз показатељ куповне моћи. Куповна моћ становника Србије у 2010. години износила је 3.033 евра (расположиви ниво дохотка по глави становника укључујући и примене накнаде, после одбијања пореза) што је износило 25,4% европског просека (11.945 евра по становнику). Србија је са 3.033 евра по становнику била на 34 месту од 42 земље Европе.

Систем социјалне заштите и социјалног обезбеђења грађана Републике Србије уређен је Законом о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана. Као једно од најзначајнијих права из социјалне заштите јесте право на **материјално обезбеђење**, које припада појединцу, који живи сам, односно породици, која остварује приходе испод минималног нивоа социјалне сигурности, утврђеног поменутиим законом.

У Републици Србији у децембру 2010. године, право на материјано обезбеђење остварило је 70.891 породица, са укупно 178.786 лица. У прилогу ове информације дајемо приказ примаоца материјалног обезбеђења по окрузима.

Према подацима Црвеног крста у Србији чак 6.222 деце, млађе од 18 година, корисници су народне кухиње, а од тог броја чак 2.134 деце старости су до 10 година. Најтежа ситуација је у Београду и Нишу, где је број гладне деце већи од 1.000. Број бесплатних оброка за најсиromашније у Београду, у јануару 2011. године, попео се на 10.185 оброка дневно, што је за 2.765 оброка, односно за 37,3% више него у истом периоду прошле године.

5. Бруто друштвени производ

У 2010. години, бруто домаћи производ, према процењеним подацима, у односу на 2009. годину, бележи раст од 1,5%.

Табела 11: Раст бруто домаћег производа у Републици Србији
у периоду од 2006. до 2010. године

Бруто домаћи производ	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Сталне цене 2002.	5,2 %	6,9 %	5,5 %	- 3,1%	1,5 %

6. Јавни дуг Републике Србије

На основу података Министарства финансија, крајем новембра 2010. године, јавни дуг Републике Србије је износио је 11.624.200.000 евра, с тим што 4.121.600.000 евра представљају унутрашњи дуг, 5.841.900.000 евра представља спољни дуг, које укупно чине директне обавезе у износу од 9.963.500.000 евра. Поред овога постоји износ индиректних обавеза у вредности од 1.660.700.000 евра што укупно чини суму јавног дуга и према процени чини 38,5% бруто домаћег производа.

Народна банка Србије води евиденцију о укупном спољном дугу Републике, који се састоји од дуга приватног сектора (банака и предузећа), у износу од 14.232.900.000 евра, дуг јавног сектора износи 9.008.500.000 евра. Укупан јавни и приватни дуг Републике Србије према наведеном извору у новембру 2010. године износио је 23.241.400.000 евра. (НБС исказује податак да јавни дуг представља 40% БДП-а¹).

Табела 12: Јавни дуг и буџетски дефицит у Републици Србији
у периоду 2005. до 2010. године

Година	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010².
Јавни дуг % БДП-а	50,6	40,1	31,4	26,3	32,9	38,8
Републички дефицит % БДП-а	0,3	- 1,9	- 1,7	- 1,8	- 3,2	- 2,8

На основу информације од 16.12.2010. године, коју је јавности ставила на располагање државна Ревизорска институција, јавни дуг је мањи за 1,1 милијарду евра, што се односи на обавезе према ММФ-у по основу стенд бај аранжмана.

7. Буџетски дефицит

Према изјави министарке финансија, у 2009. години, буџетом су утврђени приходи од 660 милијарди динара и расходи од 780 милијарди динара, односно, дефицит у 2010. години износи 120 милијарди евра.

¹ Народна банка Србије

² Републички завод за статистику

За 2011. годину, предвиђа се расход буџета од 845 милијарди динара, од којих ће се дефицитарно финансирати 140 милијарди динара, што би било на нивоу 4,1% БДП-а.

8. Неликвидност

На основу изјава председника Привредне коморе Србије, у току 2010. године, било је нешто преко 60 хиљада предузећа, која су била у блокади, с тим што се тај број смањило не на основу деблокаде, него применом Закона о стечају. Данас више од 28 хиљада предузећа има хроничне проблеме са неликвидношћу. И ту је ситуација све тежа. Тренутно у Србији 10-12 милијарди долара промиче у зони сиве економије.

9. Индустијска производња

Индустијска производња у новембру 2010. године, мања је за 0,5% у односу на новембар 2009. године. У периоду јануар-новембар 2010. године, у односу на исти период 2009. године, индустијска производња остварила је раст од 3,2%.

Од почетка године производња има сезонски раст. Укупно посматрано можемо да оценимо да за разлику од периода: други квартал 2008. до трећег квартала 2010. године, када је услед глобалне кризе укупан ниво производње и у Србији забележио значајан пад и на неки начин поништио претходно постигнуте резултате, у периоду од октобра 2009. до септембра 2010. године, су се јавили одређени скромни знаци опоравка.

Није се опоравила енергетика, производња капиталних производа. Негативни индекси су присутни у текстилној индустрији, електроиндустрији, производњи саобраћајних средстава, производњи намештаја, производњи прецизних инструмената, рачунских машина итд.

10. Стање у привреди

Структуру привреде Републике Србије карактерише, када је у питању вредност производа, доминација услуга, са 50,9%, потом долази пољопривреда са 24% удела, а потом индустрија са 19,9% и грађевинарство са свега 5,25%. Када су у питању услуге, доминирају занатске, комуналне и друге услуге становништву, а изостају услуге у индустрији. Са друге стране, ниво коришћења индустријских капацитета цени се на 40% а многе производне области више немамо, као што је: електронска индустрија, индустрија пољопривредних машина.

Након извесног периода опоравка, у 2009. и 2010. години, услед светске економске кризе и у привредним гранама Републике Србије долази до рецесије. Крајем 2010. године, укупан индекс индустријске производње мерен периодом јануар-децембар 2009., исказује укупан раст од 2,9%, при чему су неки сектори

имали значајнији опоравак, код других је тај опоравак тек у назнаци. Одређени сектори и даље иду ка рецесији.

На бази сагледавања кретања индустријске производње у 2010. години, у односу на 2009. годину, можемо да закључимо да је највећи пад забележен у електронској индустрији у производњи електронске, радио и ТВ електронске опреме, где је и поред генерално ниског обима производње, у 2010. години, у односу на 2009. годину, забележен је пад од 52%.

Веома лоша ситуација је у производњи прецизних инструмената, где је међугодишњи пад 21,2%. И поред тога што је ФИАТ кренуо са производњом својих возила, укупно посматрано, због неповољних тржишних кретања, производња моторних возила такође бележи пад од 13,1%, као и производња осталих саобраћајних средстава, где је пад 13,2% и друге хај-тек области, као што је производња рачунских машина, бележе пад од 16,7%.

Негативни индикатори су присутни и у текстилној индустрији: производња одевних предмета -5,2%, производња коже и обуће -1,8%.

Дугогодишња негативна кретања у дрвној индустрији и у 2010. години су се очитовала у смањењу производње од 19,9% на међугодишњем нивоу.

Благи опоравак у односу на претходну годину, у 2010. години је забележила производња намештаја са растом од 1,9%, производња машина са 1,1%, производња неметалних минерала са 0,2%, гуме и пластике са 0,8%, производња прехранбених производа и пића са 0,6% и производња угља са 0,1%.

Већи опоравак у односу на претходну годину исказали су: вађење нафте и гаса са међугодишњим растом од 34,9%, производња метала са 21%, вађење руда неметала са 8,6%, производња дувана са 7,7% и производња тканина са 7,6%, производња и прерада папира са 16,3%, производња хемијских производа са 10,1%, производња машина са 16,4%.

И поред тога што су поједине гране исказале већи опоравак, у области енергетике имамо стагнацију производње, односно благи пад од 0,5%. Производња сировина и полупроизвода је забележила већи опоравак (10,8%) у односу на производњу трајних производа (3,6%), док је производња капиталних производа у значајном паду од 9%.

У пољопривреди Србије постоји око 871.000 приватних фарми. Доминирају поседи величине до 3 хектара (58,1%), а само 1,3% газдинства има поседе веће од 15 хектара. Од 400.000 трактора, у приватном сектору је 386.000, што значи да на један трактор долази просечно 10,4 хектара на приватном, односно 57,2 хектара у друштвеном сектору. Старосна структура механизације је неповољна. Преко 35% трактора је старије од 15 година. Број комбајна је, мерено у односу на 1985. годину, смањен за преко 50%. Технолошки ниво опремљености пољопривреде и прехранбене индустрије су полазна претпоставка за већу експанзију аграра у Републици Србији. Концепција економске политике у аграру треба да се базира на пуном опоравку пољопривреде и она у свом модерном и технолошки напредном делу може бити један од носиоца развоја привреде и укупне индустрије Републике Србије.

У хемијској индустрији Републике Србије, не осећа се у пуној мери могући опоравак. Вредност извоза у 2009. години је након удара кризе 2008. године, смањена и до 47% (вађење осталих сировина и материјала). Када је у питању извоз хемијских производа и влакана, он је у 2009. години износио 306,6 односно 603,3 милиона долара у 2008. години. Истовремено смањен је и увоз. И у овој индустрији као и у многим другим, доминантна извозна тржишта налазе се у земљама бивших република Југославије (Босна и Херцеговина 108 милиона долара извоза, Црна Гора 105 милиона долара извоза).

Када је у питању дрвна индустрија, доминантно тржиште за пласман је Руска федерација, где се извози четвртина робе, а затим следе тржишта Црне Горе и Босне и Херцеговине, која заједно апсорбују 46% производа, итд. Иако производи од дрвета и прерада дрвета имају релативно скроман обим производње, гледано на потенцијалне могућности, овај сегмент је доминантан у извозу са својих 74 милиона америчких долара вредности.

У производњи текстила и поред укупне кризе услед одређених улагања постоје помаци ка повећању извоза (2008. године, око 318, а 2009. године око 341 милион долара), што говори у прилог томе да би и овом сектору могло боље да крене. Са друге стране треба имати у виду да је у производњи текстила Србија уместо да буде нето извозник, бива нето увозник (у производњи текстила увезено је 2008. године 532, а 2009. године 386 милиона долара робе).

Металска индустрија Србије крајем '80-их година била је оријентисана на производњу за извоз (сиrovина и готових производа), а са становишта домаће тражње велики значај је имала производња инвестиционих добара и крајњих потрошних добара. У земље Совјетског Савеза извезено је роба у вредности од преко 500 милиона \$, у Савезну Републику Немачку близу 400 милиона \$, а затим следе Италија, Кина, итд.

У 2009. години, у Руској федерацији металски сектор је извезао робе у вредности од 77,5 милиона долара, у Немачку 280,3 милиона долара, Аустрију 134 милиона долара: Међутим, као земље увоза појављују се на високом месту Црна Гора (183,5 милиона долара), Словенија (127,0 милиона долара), Хрватска (91,1 милиона долара), Македонија (88,3 милиона долара).

На првом месту као земља из које се увози, у 2009. години, јавља се Намачка (са 1.047 милиона долара), затим долази Италија (са 617,5 милиона долара), Кина (са 608,9 милиона долара), док се Руска федерација не јавља међу првих осам земаља.

Мала и средња предузећа као услужне делатности тешко могу да се развијају ако не постоје одређена значајна производна предузећа која су носиоци технолошког напретка и имају потребу за мрежом коопераната на унутрашњем тржишту и значајне привредне партнере на спољном тржишту.

Металска индустрија Србије мора да се реиндустријализује да би економија Србије могла да понуди упошљавање у мање развијеним регионима Републике, да заузме своје место на европском тржишту и подупре укупан развој.

У области путне привреде услед рецесије дошло је до смањења обима радова. Проблеми који се очитују у овом сектору, везани су са општом

ликвидношћу привреде, јер се као главни инвеститор јавља држава. Међутим, да би учествовали на тендерима, предузећа морају да измире своје обавезе према заједници, а она то нису у стању управо из разлога што им иста та држава дугује новчана средства на име већ изведених радова.

Услужни и занатски сектор у Србији је претежно оријентисан на пружање услуга домаћинствима, а у много мањој мери него што би требало, ка услугама у индустрији. У овом сектору у формално-правном смислу се највише јављају тзв. самосталне радње, односно економски субјекти који правно имају статус физичког лица.

И поред тога што се овај сектор у знатној мери последњих година развио, то још увек није довољно да одговори потребама тржишта рада и развијене привреде. У овом сектору су дефицитарни и кадрови модерних занимања који поседују потребан ниво радних вештина. Потребно је развијати делатности индустријских услуга, услуга одржавања и ремонта, за шта је потребна и одређена реформа образовања.

11. Извоз – увоз

Након пада у 2009. години, подаци везани за извоз и увоз показују одређене знаке опоравка. Међутим, присутан је значајан дебаланс између извоза и увоза, што намеће потребу да Република Србија усвоји политику развоја која ће омогућити да индустрија добије своје тражено место у структури привреде.

Као синдикат морамо да приметимо да је након санкција, лоша приватизација нанела веома велику штету капацитетима привреде. Биће веома тешко поново освојити производњу одређених роба и услуга (електроника, бела техника, пољомеханизација, алатне машине, текстилна индустрија, финална производња производа од дрвета, итд.).

Табела 13. Остварени износи извоза и увоза у Републици Србији
у периоду 2005. до 2010. године

Година	У милионима евра					
	2005.	2006.	2007.	2008. ³	2009. ⁴	новембар 2010.
Извоз	3.944	5.102	6.432	7.428	4.924	6.667
Увоз	8.564	10.463	13.507	15.494	9.450,8	11.415

Укупна спољнотрговинска размена Републике Србије за период јануар – новембар 2010. године, ако се посматра у еврима, порасла је за 13,4% у односу на исти период претходне године. Извоз робе је забележен у износу од 6,6676 милијарди евра, а увоз робе 11,4154 милијарди евра.

³ Извор: Преглед Народне банке Србије

⁴ За 2009. и 2010. годину преузети су подаци Републичког завода за статистику

Покривеност увоза извозом износи 58,4% и већа је у односу на покривеност у истом периоду претходне године.

У структури извоза највише су заступљени производи за репродукцију, а следи роба за широку потрошњу и опрема.

У структури увоза, на првом месту долазе производи за репродукцију, на другом месту су неklasификовани производи, енергенти, капитални производи и нетрајни производи за широку потрошњу.

12. Запосленост

Основни извори података за праћење кретања на тржишту рада у Републици Србији су **Месечни статистички билтен**, Националне службе за запошљавање и **Анкета о радној снази**, Републичког завода за статистику. Подаци о стању на тржишту рада, садржани у поменутом два извора података разликују се због различите методологије њиховог прикупљања и обраде, а што нам показује табела бр. 14.

Табела бр. 14: Основни индикатори тржишта рада у Републици Србији
- према извору података (октобар 2010)

Извор података	Број запослених	Број незапослених	Стопа незапослености
Билтен НСЗ	1.803.302	721.043	26,2
Анкета о РС	2.382.307	566.720	19,2

12.1. Подаци Националне службе за запошљавање

Према подацима **Националне службе за запошљавање**, на дан 31. јануар 2011. године у Србији регистровано је укупно **750.726 незапослених лица**, од чега 393.388 или **52,4%** биле су **жене**.

Посматрано по **стручној спреми**, највећи број незапослених је са првим степеном стручне спреме (215.365 лица или 28,7%) од укупног броја незапослених, а затим следе незапослени са четвртим степеном стручне спреме (209.844; 28,0%), незапослени са трећим степеном стручне спреме (198.130; 26,4%), итд. Незапослени са поменутом три степена стручне спреме у укупном броју незапослених учествују са 83,1%.

Приказ циљних група незапослених лица по полу, степену стручне спреме и годинама старости у месецу јануару 2011. године дајемо у Табеларном прилогу (Табела бр. 1).

Посматрано по **окрузима** највећи број незапослених регистрован је у Београду (96.079 незапослених или 12,8% од укупног броја незапослених), а затим следе Јужно-бачки округ (67.067; 8,9%), Нишавски округ (51.440; 6,9%), Рашки округ (50.121; 6,7%), итд.

Посматрано по дужини тражења посла, највећи број незапослених на посао чека једну до две године (128.916 незапослених или 17,2% од укупног броја незапослених), а затим следе незапослени који на посао чекају: до три месеца (104.246; 13,9%), три до пет година (88.825; 11,8%), две до три године (84.160; 1,2%), пет до осам година (77.019; 10,3%), три до шест месеци (69.510; 9,3%), преко десет година (68.440; 9,1%), итд. Приказ броја незапослених по дужини тражења посла дајемо у Табеларном прилогу – Табела 3.

Незапослених младих, старости од 15 до 34 године, регистровано је укупно 298.148 лица и њихово учешће у укупном броју незапослених износило је **39,7%**.

Према подацима Националне службе за запошљавање, **стопа незапослености** у Републици Србији у 2010. години износила је око 26%.

У већем броју општина у Републици Србији стопа незапослености је преко 50%, што значи да је број незапослених у тим општинама већи од броја запослених. Реч је о следећим општинама:

1) Јужно-банатски округ

- Алибунар	52,3%
- Бела Црква	55,2%
- Ковачица	54,9%
- Опово	62,1%

2) Мачвански округ

- Богатић	50,8%
- Крупањ	59,0%

3) Рашки округ

- Нови Пазар	56,3%
- Тутин	67,2%

4) Нишавски округ

- Нишка бања	52,3%
- Ниш – Палилула ...	51,1%
- Ниш – Пантелеј	57,3%
- Алексинац	53,8%
- Дољевац	65,2%
- Мерошина	55,8%
- Ражањ	52,6%

5) Топлички округ

- Блаце	53,4%
- Житорађа	66,2%

6) Пиротски округ

- Бела Паланка	59,5%
----------------------	-------

7) Јабланички округ

- Бојник	70,9% (997 запослених, 2.424 незапослених)
- Лебане	70,1% (2.272 запослених, 5.332 незапослених)
- Медвеђа	53,4%

8) Пчињски округ

- Босилеград	57,3%
--------------------	-------

- Владичин Хан 56,3%
- Прешево 66,3%
- Трговиште 54,9%

12.2. Анкета о радној снази

Према Анкети о радној снази,⁵ у октобру 2010. године регистровано је укупно 2.382.307 запослених лица и њихов број у односу на број регистрованих у априлу 2009. године био је мањи за **260.379** лица.

Према проценама мисије Међународног монетарног фонда у Републици Србији у претходне две године без посла је остало 400.000 људи (изјава шефа мисије ММФ-а у Србији Алберта Јегера од 16.02.2011. године).

Табела бр. 15: Становништво Републике Србије према старости и активности у априлу 2009. и октобру 2010. године

		2009.	2010.	Разлика
		април	октобар	(3-2)
0	1	2	3	4
I	Лица млађа од 15 година	1.777.934	1.150.732	- 27.202
II	Становништво старо 15 и више година	6.350.328	6.317.887	- 32.441
	1. Активно становништво	3.131.280	2.949.027	- 182.253
	1.1. Запослени	2.642.686	2.382.307	- 260.379
	1.2. Незапослени	488.594	566.720	+ 78.126
	2. Неактивно становништво	3.219.048	3.368.860	+ 149.812
	Укупно (I + II)	7.528.262	7.468.619	- 59.643
III	Лица радног узраста (15 – 64)	4.893.579	4.818.875	- 74.704

Извор: Републички завод за статистику, АРС

Према Анкети о радној снази под појмом **запослени** подразумевају се лица која су најмање један сат у посматраној седмици обављала неки плаћени посао (у новцу или натури), као и лица која су имала запослење, али су у тој седмици била одсутна с посла.

Активно становништво, чине сва запослена и незапослена лица стара 15 и више година.

Под **неактивним становништвом** подразумевају се: неактивни који желе и могу да раде, неактивни који желе али не могу да раде (због: школовања или обуке, одслужења војног рока, личних и породичних разлога, личне

⁵ Саопштење бр. 368 од 29.12.2010. године, *Анкета о радној снази*, октобар 2010. године, претходни резултати; Републички завод за статистику, Београд, 2010.

болести или неспособности и осталих разлога), неактивни који не желе да раде и лица старија од 75 година.

Према Анкети о радној снази највећи број незапослених је старости од 25 до 34 године (30,3%), а затим следе незапослени старости од 45 до 54 године (20,7%), од 15 до 24 године (19,8%), итд. Млади старости од 15 до 34 године у укупном броју незапослених учествују са 50,1% (табела 16).

Табела бр. 16: Старосна структура незапослених лица према АРС

Старосна група	2008.		2009.		2010.	
	април	октобар	април	октобар	април	октобар
15-24 година	20,9%	25,0%	20,0%	20,9%	19,6%	19,8%
25-34	29,9%	30,0%	29,5%	27,5%	29,6%	30,3%
35-44	21,1%	18,0%	19,7%	21,8%	21,3%	19,1%
45-54	20,7%	19,6%	21,3%	20,9%	20,5%	20,7%
55-64	7,1%	7,4%	9,1%	9,0%	8,9%	9,9%
65 и више год.	0,2%	0,0%	0,4%	0,1%	0,1%	0,1%
Укупно	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Извор: Републички завод за статистику, АРС

У октобру 2010. године стопа незапослености⁶ износила је 19,2%, стопа запослености⁷ 37,7%, стопа активности⁸ 46,7% и стопа неактивности⁹ 53,3%.

Табела бр. 17: Стопе активности, запослености, незапослености и неактивности у Републици Србији

- у априлу 2009. и октобру 2010. године

СТОПЕ	А П Р И Л 2009.		О К Т О Б А Р 2010.							
	Укупно	15 до 64	Укупно	15 до 24	25 до 34	35 до 44	45 до 54	55 до 64	65 и више	15 до 64
Активности	49,3	60,8	46,7	28,2	77,7	83,9	73,7	37,7	7,6	58,8
Запослености	41,6	50,8	37,7	15,2	56,4	71,0	62,9	33,1	7,5	47,1
Незапослености	15,6	16,4	19,2	46,1	27,5	15,4	14,7	12,2	0,7	20,0
Неактивности	50,7	39,2	53,3	71,8	22,3	16,1	26,3	62,3	92,4	41,2

Извор: Републички завод за статистику, АРС

⁶ Стопа незапослености представља проценат незапослених у укупном броју активних становника (запослених и незапослених).

⁷ Стопа запослености представља проценат запослених у укупном становништву старом 15 и више година.

⁸ Стопа активности представља проценат активног становништва у укупном становништву старом 15 и више година

⁹ Стопа неактивности представља проценат неактивног становништва у укупном становништву старом 15 и више година.

За израчунавање стопа запослености, незапослености, активности и неактивности одређених старосних група, као именилац узима се број лица датог радног узраста.

Кретање стопа запослености и незапослености лица узраст од 15 до 64 године, у периоду 2008. до 2010. године, дајемо у табели 18.

Табела бр. 18: Кретање стопе запослености и незапослености

Година	2008.		2009.		2010.	
	април	октобар	април	октобар	април	октобар
Општа стопа запослености (15 – 64 године)	54,0%	53,30%	50,80%	50,00%	47,2%	47,1%
Општа стопа незапослености (15 – 64 године)	14,0%	14,70%	16,40%	17,40%	20,1%	20,0%

Извор: Републички завод за статистику, Анкета о радној снази

Уколико основне индикаторе тржишта рада посматрамо по полу (табела 19), уочавамо да су код жена у односу на мушкарце веће стопе незапослености и неактивности, а ниже стопе запослености и активности.

Табела бр. 19: Основни индикатори тржишта рада подељени према полу

АРС за лица радног узраста 15 – 64 година	2008.				2009.				2010.			
	април		октобар		април		октобар		април		октобар	
	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
Стопа запослености (%)	62,3	46,0	62,2	44,7	58,7	43,3	57,4	42,7	54,3	40,3	54,4	39,9
Стопа незапослености (%)	12,4	16,1	12,7	17,3	15,0	18,1	16,1	19,1	19,4	20,9	19,0	21,2
Стопа активности (%)	71,1	54,8	71,3	54,1	69,0	52,8	68,4	52,8	67,4	50,9	67,2	50,6
Стопа неактивности (%)	28,9	45,2	28,7	45,9	31,0	47,2	31,6	47,2	32,6	49,1	32,8	49,4

Стопа незапослености жена у октобру 2010. у односу на април 2008. године, повећана је за 5,1 процентних поена, а мушкараца за 6,6 процентних поена.

Према Анекти о радној снази **стопа неформалне запослености** у октобру 2010. године износила је 19,6%. Неформална запосленост представља проценат лица која раде „на црно“ у укупном броју запослених. Рад „на црно“ обухвата запослене у: а) нерегистрованој фирми, б) регистрованој фирми, али без формалног уговора о раду и без социјалног осигурања и ц) неплаћене помажуће чланове домаћинства.

13. Приватизација

У периоду од 2002 – 2010. године, приватизована су укупно 2.402 предузећа. У 2010. години, приватизована су свега 40 предузећа.

Табела 20: Основни показатељи у Републици Србији
(стање 31.12.2010.)

- У 000 евра

2002-2010	Укупно продато / раскинуто	Број запослених	Књигов. вр. (К)	Продајна цена (П)	Инвестиције (И)	Соц. Програм (С)
Тендери (Т)	94	74.774	912.518	1.101.000	970.060	276.689
Тендери - раскиди уговора	(33)	(23.528)	409.343	519.510	206.447	2.042
Аукције (А)	1.581	130.214	984.359	894.003	202.809	
Аукције - раскиди уговора	(572)	(54.961)	348.306	496.393	78.938	
Тендери+Аукције (Т + А)	1.675	204.988	1.896.877	1.995.003	1.172.869	276.689
Тржиште капитала (Тк)	557	114.140	506.498	523.920	5.902	0
Тржиште капитала - претходно раскинут уговор (Ткр)	170	21.046	92.873	100.236	0	0
Тржиште капитала - претходно приватизовано (Ткп)	(877)	(85.994)	73.424	50.115	0	0
УКУПНО (Т+А+Тк+Ткр+Ткп)	2.402	340.174	2.569.672	2.669.274	1.178.771	276.689

У приватизованим предузећима укупно је запослено 340.174 лица. Укупна продајна цена приватизованих предузећа износила је 2,7 милијарди евра.

Реалани показатељи погубних ефеката начина на који је вршена приватизација у Србији дат је у боксовима 1 и 2.

Бокс бр. 1: Приватизација - деиндустријализација

- Градови – индустријски центри са више од 1000 радника:
 - 1990. год. 62
 - 2007. год. 28
- Индустријски системи – предузећа са више од 1000 радника
 - 1990. год. 217
 - 2007. год. 55

Бокс бр. 2: Приватизација - деиндустријализација

	● Број индустријских радника
Београд	
1990. год. ...	245.390
2007. год. ...	13.842
Крагујевац	
1990. год. ...	57.574
2007. год. ...	8.331
Ниш	
1990. год. ...	25.285
2007. год. ...	3.358
Нови Сад	
1990. год. ...	24.848
2007. год. ...	5.512

14. Штрајкови

У 2009. години организовани су штрајкови у 115 предузећа, која укупно запошљавају око 70.000 радника.

У 2010. години, у Републици Србији било је 107 штрајкова, у којима је учествовало преко 26.000 запослених.

Највећи број штрајкова забележен је у првом кварталу 2010. године, да би крајем другог и почетком трећег квартала, њихов број нешто опао. У јануару, фебруару и марту, исте године, било је просечно од 25 до 30 штрајкова у току месеца, да би се од средине године тај број смањио од 5 до 15 штрајкова у току месеца.

Међутим, карактеристично је да од половине 2010. године штрајкују велики системи као што су: „Застава-оружје“ - Крагујевац, ПИК „Бечеј“ - Бечеј, Синдикат полицајаца Србије, ЈКП „Стан“ – Нови Сад...

Од почетка 2010. године радници су своје незадовољство исказивали на различите начине.

У појединим случајевима због незнања и немогућности да реше своју тешку ситуацију, запослени су прибегавали радикалним мерама, као што су: лежање у просторијама Пореске управе у Крагујевцу (80 радника „Метал система“ – Крагујевац, који траже 8 неисплаћених зарада и поништење приватизације); у „Искра-Металима“ – Нови Пазар, од почетка штрајка, због стреса, један штрајкач је преминуо (штрајк је трајао 190 дана); „Машинотекс“ и „Цвећар“ из Лесковца – у штрајку су од 2004. године, а до данашњег дана им нису решени њихови проблеми; ИКЛ Београд – некада угледна индустрија кугличних лежајева, запослени годинама не примају зараду, немају уплаћене доприносе и 730 радника је отпуштено 2005. године; преко 700 радника Индустрије прерађевина од кукуруза „ИПОК“, ГИК „Банат“ и Хемијске индустрије „Луксол“ – Зрењанин, протест ће се радикализовати уколико државни органи не реше нагомилане проблеме у њиховим фабрикама; део радника ових предузећа окупили су се 7.12.2010. године испред Народне кухиње у Зрењанину, тражећи да им се обезбеди бесплатни оброк; неки су своје незадовољство исказивали блокадом саобраћајница и државних институција.

Најчешћи разлог штрајкова је тај што власници предузећа запосленима нису исплаћивали зараде. Међутим, разлози штрајкова су повезани. Уколико се запосленима не исплаћују зараде, најчешће им нису уплаћени ни доприноси за здравствено и пензијско осигурање. Ово у највећем броју случајева прати и лоша реализација производа на тржишту, изостанак производње, лоша приватизација, итд.

На другом месту, налази се лоша приватизација, нереализовање купопродајних уговора, потом долази неиспуњење законских права запослених на социјални програм. Преостали разлози су неплаћање доприноса, питање безбедности и заштите на раду и друга питања.

Када су већи системи у питању, као што је железница, пошта, путна привреда, запослени у управи, образовању, запослени штрајкују или најављују штрајк тражећи повећање зарада.

Значајно је поменути да је Савез самосталних синдиката Србије у више градова у Србији (Крушевац, Бор, Нови Сад), организовао масовне протесте у вези са Предлогом закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, управо из разлога одсуства социјалног дијалога и усаглашавања закона са социјалним партнерима, као и због тешке материјалне и социјалне ситуације у земљи.

Закључак

У Републици Србији, 2010. година, као и већи број претходних година, обележена је на макроекономском плану високом незапослености, високим дефицитом текућих обавеза државе, све већим јавним дугом који је достигао 38,1% бруто друштвеног производа, све већим осиромашењем најширих слојева становништва. За сада се још не називају никакви знаци изласка из постојеће кризе.

Посебно указујемо на неопходност:

- 1) предузимање, од стране Владе, свих потребних мера које би довеле до започињања процеса реиндустријализације и на тој основи повећања запослености, а што би водило смањењу сиромаштва у Републици;
- 2) доношења одговарајућу стратегију привредног развоја;
- 3) предузимања, од стране надлежних државних органа, свих расположивих мера како би се повећао ниво директних инвестиција у привреду (првенствено у области индустрије, грађевинарства и пољопривреде) и тиме створиле могућности за отварање нових радних места и смањење сиромаштва.
- 4) преиспитивања приватизације одређених привредних субјеката (које нису успешне, где купци не извршавају своје обавезе, које су криминализоване и др).
- 5) равномерног регионалног развоја, који ће бити заснован на реално сагледаним потребама и могућностима, а са тежиштем на слабије развијеним подручјима;
- 6) растерећења привреде од прекомерних пореза, доприноса и других давања.
- 7) селективног стимулисања развоја предузетништва, малих и средњих предузећа уз олакшани приступ кредитима, кроз ниже камате и повољније рокове отплате.
- 8) завршетка процеса реструктурирања и приватизације великих привредних система, који траје и сувише дуго.
- 9) давања предности домаћим предузећима у поступцима јавних набавки;
- 10) постојања истинског социјалног дијалога.

Табеларни прилог

Табела бр. 1: Незапослени према степену стручне спреме и годинама живота којих је по занимању регистровано више од 1000 на евиденцији Националне слушбе за запошљавање -стање јануар 2011. године-

Р. бр.	Степен ст. сп.		укупно		15-34 година		35 и више година	
			Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене
		ЗАНИМАЊЕ укупно	750.726	393.388	298.148	163.427	452.578	229.961
	I	Укупно за I степен стручне спреме	215.365	112.595	66.576	36.654	148.789	75.941
1	I	Лица без занимања и стручне спреме (I CCC - НК)	213.790	111.709	66.267	36.505	147.523	75.204
	II	Укупно за II степен стручне спреме	35.741	19.170	8.191	4.891	27.550	14.279
2	II	Помоћни женски фризер	3.854	3.774	2.636	2.570	1.218	1.204
3	II	Помоћни дактилограф	3.251	3.220	127	127	3.124	3.093
4	II	Шивач текстила	2.296	2.222	236	209	2.060	2.013
5	II	Помоћник конфекционара	2.279	2.180	136	124	2.143	2.056
6	II	Помоћник бравара	1.884	287	190	5	1.694	282
7	II	Руковалац робом - помоћни продавац (II CCC и ПК)	1.811	1.322	742	587	1.069	735
8	II	Помоћни конфекционар (II CCC и ПК)	1.175	1.098	119	110	1.056	988
9	II	Возач лаких моторних возила	1.138	5	145	1	993	4
	III	Укупно за III степен стручне спреме	198.130	81.880	88.206	37.396	109.924	44.484
10	III	Продавац (III CCC и KB)	14.144	10.399	6.365	5.004	7.779	5.395
11	III	Аутомеханичар	13.857	24	7.876	16	5.981	8
12	III	Продавац робе свакодневне потрошње	13.379	10.201	4.577	3.711	8.802	6.490
13	III	Бравар	9.966	799	2.709	186	7.257	613
14	III	Металостругар	9.308	1.080	2.607	314	6.701	766
15	III	Кројач и конфекционар (III CCC и KB)	6.611	6.082	3.301	3.034	3.310	3.048
16	III	Кувар једноставних јела	5.837	3.776	3.797	2.208	2.040	1.568
17	III	Келнер	5.346	1.334	2.454	607	2.892	727
18	III	Возач друмског возила (III CCC и KB)	5.254	316	2.279	257	2.975	59
19	III	Механичар, машиниста, машинбравар (III CCC и KB)	5.174	126	1.495	57	3.679	69
20	III	Фризер за жене	4.681	4.424	3.350	3.113	1.331	1.311
21	III	Кројач текстила	4.138	3.724	1.670	1.516	2.468	2.208
22	III	Аутоелектричар	3.439	51	2.416	16	1.023	35
23	III	Прерађивач хране и пића (III CCC и KB)	3.320	2.740	2.773	2.266	547	474
24	III	Електроинсталатер	2.827	175	1.826	140	1.001	35
25	III	Столар за монтажу, оправке и одржавање	2.746	449	851	72	1.895	377
26	III	Металоглодач	2.716	785	775	285	1.941	500
27	III	Аутолимар	2.710	1	1.470	0	1.240	1
28	III	Прелац	2.690	2.277	352	290	2.338	1.987
29	III	Шивач конфекције	2.663	2.496	1.068	991	1.595	1.505
30	III	Ткач	2.436	1.846	259	217	2.177	1.629
31	III	Израђивач хемијских производа (III CCC и KB)	2.379	1.854	1.381	1.159	998	695
32	III	Месар	2.344	713	991	300	1.353	413

Р. бр.	Степен ст. сп.		УКУПНО		15-34 ГОДИНА		35 и више година	
			Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене
33	III	Електромеханичар (III CCC и KB)	2.146	117	1.233	36	913	81
34	III	Израђивач горњих делова обуће	2.141	1.703	341	248	1.800	1.455
35	III	Машински механичар	2.119	94	609	39	1.510	55
36	III	Кројач	1.996	1.796	496	468	1.500	1.328
37	III	Пекар	1.822	882	1.466	691	356	191
38	III	Механичар за алатне машине	1.809	53	417	14	1.392	39
39	III	Израђивач електричних машина и опреме	1.690	221	1.365	158	325	63
40	III	Механичар за раскладне уређаје	1.494	20	1.452	18	42	2
41	III	Механичар за пољопривредне машине	1.439	28	856	18	583	10
42	III	Фризер за мушкарце	1.411	901	1.156	716	255	185
43	III	Посластичар једноставних посланица	1.403	1.205	1.088	944	315	261
44	III	Плетач	1.359	1.208	297	267	1.062	941
45	III	Електрозаваривач	1.259	70	98	2	1.161	68
46	III	Водинсталатер	1.232	3	537	2	695	1
47	III	Руковалац пољопривредних машина	1.192	159	836	116	356	43
48	III	Тапетар	1.111	395	667	221	444	174
49	III	Дактилограф	1.094	1.078	567	557	527	521
50	III	Продавац у малопродаји мешовите робе	1.062	889	250	237	812	652
51	III	Молер - фарбар	1.019	44	381	26	638	18
	IV	Укупно за IV степен стручне спреме	209.844	127.284	85.132	50.947	124.712	76.337
52	IV	Економски техничар (IV CCC)	22.888	18.121	10.536	8.230	12.352	9.891
53	IV	Матурант гимназије (IV CCC)	18.083	11.625	8.104	5.451	9.979	6.174
54	IV	Машински техничар - конструктор (IV CCC)	10.268	3.423	5.035	1.806	5.233	1.617
55	IV	Пољопривредни техничар за производњу биља (IV CCC)	8.313	4.925	3.293	2.103	5.020	2.822
56	IV	Хемијско - технолошки техничар (IV CCC)	5.982	4.770	2.084	1.759	3.898	3.011
57	IV	Продавац (IV CCC)	5.359	4.074	2.373	1.781	2.986	2.293
58	IV	Прехрамбени техничар и техничар за биотехнологију (IV CCC)	4.881	3.801	3.272	2.514	1.609	1.287
59	IV	Медицинска сестра	4.633	4.273	3.542	3.246	1.091	1.027
60	IV	Матурант гимназије језичког или друштвеног смера (IV CCC)	4.616	3.312	2.253	1.711	2.363	1.601
61	IV	Техничар друмског саобраћаја (IV CCC)	4.480	1.468	2.639	950	1.841	518
62	IV	Књиговођа	3.890	3.154	57	35	3.833	3.119
63	IV	Електротехничар енергетике (IV CCC)	3.834	715	2.128	245	1.706	470
64	IV	Матурант гимназије математичког или природног смера (IV CCC)	3.594	1.993	1.677	924	1.917	1.069
65	IV	Комерцијални техничар	3.129	2.506	509	418	2.620	2.088
66	IV	Текстилни техничар (IV CCC)	3.009	2.543	479	421	2.530	2.122
67	IV	Грађевински техничар (IV CCC)	2.959	1.261	664	284	2.295	977
68	IV	Машински техничар - контролор квалитета (IV CCC)	2.725	740	1.083	328	1.642	412
69	IV	Ветеринарски техничар (IV CCC)	2.699	991	1.841	650	858	341
70	IV	Конфекцијски техничар (IV CCC)	2.657	2.474	1.071	978	1.586	1.496
71	IV	Правни техничар (IV CCC)	2.647	2.178	1.212	1.008	1.435	1.170
72	IV	Електротехничар за рачунаре (IV CCC)	1.918	463	1.705	380	213	83
73	IV	Туристички и угоститељски техничар (IV CCC)	1.859	1.314	967	673	892	641
	IV	Машински техничар - технолог одржавања машина (IV CCC)	1.805	400	690	196	1.115	204
74	IV	Сервисни машински механичар	1.770	358	235	79	1.535	279
75	IV	Управни техничар	1.762	1.418	35	28	1.727	1.390
76	IV	Универзални металостругар	1.700	333	10	2	1.690	331
77	IV	Електротехничар електронике (IV CCC)	1.599	264	1.134	134	465	130
78	IV	Кувар	1.580	1.028	653	337	927	691

Р. бр.	Степен ст. сп.		УКУПНО		15-34 ГОДИНА		35 и више година	
			Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене
80	IV	Хемијски техничар	1.560	1.210	182	150	1.378	1.060
81	IV	Хемијски лаборант	1.540	1.286	805	695	735	591
82	IV	Техничар високоградње	1.522	885	593	293	929	592
83	IV	Туристички техничар	1.505	1.156	854	652	651	504
84	IV	Конфекционар текстила	1.364	1.298	232	216	1.132	1.082
85	IV	Техничар прераде и обраде дрвета (IV CCC)	1.276	630	453	173	823	457
86	IV	Медицински техничар (IV CCC)	1.275	689	1.080	584	195	105
87	IV	Електромеханичарски техничар производње машина и опреме	1.217	332	590	169	627	163
88	IV	Биротехничар (IV CCC)	1.153	1.000	796	683	357	317
89	IV	Инокореспондент	1.147	1.014	0	0	1.147	1.014
90	IV	Техничар платног промета	1.145	914	323	241	822	673
91	IV	Шумарски техничар (IV CCC)	1.139	335	610	112	529	223
92	IV	Конобар	1.133	423	215	88	918	335
93	IV	Техничар нискоградње	1.088	562	474	210	614	352
94	IV	Стоматолошки - зубни техничар (IV CCC)	1.029	725	627	428	402	297
95	IV	Техничар обраде метала на машинама са нумеричким управљањем	1.019	450	894	391	125	59
96	IV	Физиотерапеутска сестра	1.004	723	839	602	165	121
97	IV	Учитељ и сарадник у настави	1.002	811	7	6	995	805
	V	Укупно за V степен стручне спреме	7.827	1.359	954	399	6.873	960
	VI-1	Укупно за VI-1 степен стручне спреме	31.132	18.544	14.391	9.808	16.741	8.736
98	VI-1	Економиста за финансије, рачуноводство и банкарство (VI - 1 CCC)	6.744	4.683	3.749	2.740	2.995	1.943
99	VI-1	Правник (VI - 1 CCC)	2.142	1.362	733	482	1.409	880
100	VI-1	Васпитач предшколске деце	2.032	1.967	1.471	1.430	561	537
101	VI-1	Економиста за робни промет у трговини (VI - 1 CCC)	1.407	862	540	391	867	471
102	VI-1	Машински инжењер (VI - 1 CCC)	1.341	233	235	47	1.106	186
	VI-2	Укупно за VI-2 степен стручне спреме	6.400	4.141	5.833	3.845	567	296
103	VI-2	Струковни економиста	1.127	812	1.071	773	56	39
	VII-1	Укупно за VII-1 степен стручне спреме	45.450	27.980	28.578	19.304	16.872	8.676
104	VII-1	Дипломирани економиста за општу економију, банкарство и финансије (VII - 1 CCC)	7.073	4.412	4.346	2.914	2.727	1.498
105	VII-1	Дипломирани правник (VII - 1 CCC) / Дипломирани правник - мастер	4.362	2.679	2.823	1.824	1.539	855
106	VII-1	Професор разредне наставе	1.799	1.650	1.476	1.353	323	297
107	VII-1	Доктор медицине	1.755	1.322	1.539	1.160	216	162
108	VII-1	Дипломирани инжењер архитектуре (VII - 1 CCC) / Дипломирани инжењер архитектуре - мастер	1.057	689	787	538	270	151

Табела бр. 2: Број породица и лица примаоца материјалног обезбеђења у Републици Србији у децембру 2010. године

Број чланова породице	Појединачни износ	Број породица	Укупно лица
1 члан	5.919,00	28207	28207
2 члана	8.132,00	12744	25488
3 члана	10.356,00	10704	32112
4 члана	11.086,00	8752	35008
5 и више	11.844,00	10484	57971
Укупно		70.891	178.786

Табела бр. 3: Приказ примаоца материјалног обезбеђења у Републици Србији у децембру 2010. године, по окрузима

Назив округа	Број породица	Број чланова
БЕОГРАД	6466	16928
СЕВЕРНО-БАЧКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
1. Бачка Топола	801	1710
2. Мали Иђош	317	892
3. Суботица	2093	5216
Укупно	3211	7818
СРЕДЊЕ-БАНАТСКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Житиште	728	1667
Зрењанин	1758	4540
Нова Црња	607	1460
Нови Бечеј	763	2014
Сечањ	439	1072
Укупно	4295	10753
СЕВЕРНО-БАНАТСКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Ада	262	581
Кањижа	717	1743
Киkinда	1974	4661
Нови Кнежевац	633	1549
Сента	666	1488
Чока	427	992
Укупно	4679	11014
ЈУЖНО-БАНАТСКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Алибунар	516	1318
Бела Црква	982	2436
Вршац	1248	3027
Ковачица	376	1030
Ковин	316	821
Опово	287	618
Панчево	788	1877
Пландиште	366	912
Укупно	4879	12039
ЗАПАДНО-БАЧКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Апатин	641	1641
Кула	572	1423

Оџаци	312	703
Сомбор	1981	4387
Укупно	3506	8154
ЈУЖНО-БАЧКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Бач	104	172
Бачка Паланка	450	761
Бачки Петровац	70	150
Беоцин	216	762
Бечеј	873	2361
Жабалъ	471	1292
Нови Сад – Град	2050	5120
Србобран	211	531
Сремски Карловци	104	233
Темерин	137	299
Тител	310	743
Врбас	303	866
Укупно	5299	13290
СРЕМСКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Индџија	655	1317
Ириг	347	721
Пећинци	248	559
Рума	1168	2393
Сремска Митровица	926	2227
Стара Пазова	322	659
Шид	480	1119
Укупно	4146	8995
МАЧВАНСКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Богатић	424	1121
Владимирци	182	428
Коцељева	108	253
Крупањ	319	563
Лозница	919	2068
Љубовија	68	152
Мали Зворник	345	883
Шабац	1129	2251
Укупно	3494	7719
КОЛУБАРСКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Ваљево	464	962
Лајковац	64	161
Љиг	34	69
Мионица	61	99
Осечина	120	248
Уб	408	918

Укупно	1151	2457
ПОДУНАВСКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Велика Плана	313	691
Смедерево	550	1326
Смедеревска Паланка	293	731
Укупно	1156	2748
БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Велико Градиште	65	157
Голубац	10	13
Жабари	63	111
Жагубица	63	117
Кучево	21	27
Мало Црниће	39	85
Петровац	193	352
Пожаревац	209	555
Укупно	663	1417
ШУМАДИЈСКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Арандјеловац	338	731
Баточина	53	169
Кнић	166	309
Крагујевац-град	1136	2956
Рача	47	113
Топола	166	330
Лапово	28	47
Укупно	1934	4655
ПОМОРАВСКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Деспотовац	151	352
Параћин	243	687
Рековац	126	234
Јагодина	732	1824
Свиллајнац	154	391
Чуприја	406	1031
Укупно	1812	4519
БОРСКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Бор	537	1684
Кладово	132	316
Мајданпек	397	849
Неготин	173	431
Укупно	1239	3280
ЗАЈЕЧАРСКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова

Бољевац	101	243
Зајечар	1020	2462
Књажевац	361	856
Соко Бања	19	38
Укупно	1501	3599
ЗЛАТИБОРСКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Ариље	67	119
Бајина Башта	67	118
Косјерић	37	58
Нова Варош	95	177
Пожега	82	168
Прибој	118	179
Пријепоље	346	926
Сјеница	357	732
Ужице	115	225
Чајетина	70	116
Укупно	1354	2818
МОРАВИЧКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Горњи Милановац	101	203
Ивањица	97	166
Лучани	210	389
Чачак	314	704
Укупно	722	1462
РАШКИ ОКРУГ		
Врњачка бања	98	263
Краљево	1160	2817
Нови Пазар	2033	7110
Рашка	200	447
Тутин	471	1672
Укупно	3962	12309
РАСИНСКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Александровац	123	229
Брус	219	523
Варварин	137	305
Крушевац	1648	4093
Ражањ	82	193
Трстеник	280	631
Чићевац	87	197
Укупно	2576	6171
НИШАВСКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Алексинац	812	2290
Гацин Хан	61	185
Дољевац	291	886

Мерошина	197	635
Ниш-Град	1448	3813
Сврљиг	281	618
Укупно	3090	8427
ТОПЛИЧКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Блаце	241	539
Житорађа	346	1163
Куршумлија	216	539
Прокупље	1136	3210
Укупно	1939	5451
ПИРОТСКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Бабушница	453	965
Бела Паланка	307	907
Димитровград	169	424
Пирот	833	2167
Укупно	1762	4463
ЈАБЛАНИЧКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Бојник	396	1314
Власотинце	443	1106
Лебане	618	1762
Лесковац	1408	4302
Медведја	231	628
Црна Трава	66	91
Укупно	3162	9203
ПЧИЊСКИ ОКРУГ	Број породица	Број чланова
Босилеград	104	162
Бујановац	716	2881
Владичин Хан	161	520
Врање	1035	2624
Прешево	599	2346
Сурдулица	218	425
Трговиште	60	139
Укупно	2893	9097
УКУПНО	70891	178786